

Toruń, dnia 27 grudnia 2014 r.

Opinia

Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, w zakresie proponowanych zmian w ustawie Kodeks postępowania cywilnego dotyczących art. 398⁶ § 1 i 2 (druk senacki nr 771)

Opiniowany projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi zawiera propozycję zmiany treści art. 398⁶ § 1 i 2 k.p.c. Powołany przepis dotyczy badania przez sąd drugiej instancji warunków formalnych skargi kasacyjnej oraz reguluje skutki prawne braków formalnych tej skargi.

W obowiązującym brzmieniu art. 398⁶ § 1 i 2 k.p.c. wprowadza rozróżnienie na braki formalne nieusuwalne (dotyczą warunków formalnych, o których mowa w art. 398⁴ § 1 k.p.c.) oraz braki formalne usuwalne (dotyczą warunków formalnych, o których mowa w art. 398⁴ § 2 i 3 k.p.c.). W wypadku gdy skarga kasacyjna dotknięta jest brakami formalnymi nieusuwalnymi, podlega ona odrzuceniu, co stanowi daleko idący i nieodwracalny skutek dla strony wnoszącej taką skargę. Mając jednocześnie na uwadze to, że przy wnoszeniu skargi kasacyjnej obowiązuje przymus adwokacko-radcowski, odrzucenie skargi kasacyjnej może również wpływać na sytuację pełnomocnika procesowego wnoszącego taką skargę, który bądź z powodu swojej niewiedzy, bądź z innych przyczyn wniósł skargę kasacyjną niespełniającą wymagań formalnych, o których mowa w art. 398⁴ § 1 k.p.c. Adwokat lub radca prawny może być bowiem pociągnięty do odpowiedzialności cywilnej lub dyscyplinarnej. Osoby wykonujące wymienione zawody zaufania publicznego podlegają wprawdzie obowiązkowemu ubezpieczeniu cywilnemu w zakresie, o którym tu mowa, jednak odszkodowanie – pominąwszy nawet kwestie proceduralne związane z jego skutecznym

wyegzekwowaniem – jak to zauważył Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 20 maja 2008 r. na tle nieobowiązującego już art. 370¹ k.p.c. - nie jest i nie może być postrzegane jako ekwiwalent merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy przez sąd (sygn. P 18/07, Dz. U. z 2008 r. Nr 96, poz. 619).

Przedłożony do zaopiniowania projekt ustawy zawiera regulację, według której wszystkie braki formalne skargi kasacyjnej (art. 398⁴ § 1, 2 i 3 k.p.c.) są brakami usuwalnymi, co oznacza, że ich wystąpienie nie będzie prowadzić *a limine* do odrzucenia skargi kasacyjnej, lecz dopiero po bezskutecznym przeprowadzeniu co do nich odpowiedniego postępowania naprawczego. **Z punktu widzenia interesów strony wnoszącej skargę kasacyjną, która zgodnie z treścią art. 87¹ § 1 k.p.c. powinna być reprezentowana przez adwokata lub radcę prawnego (chyba że jest jednym z podmiotów, o których mowa w art. 87¹ § 2 i 3 k.p.c.), jak również reprezentującego ją pełnomocnika procesowego należy zatem ocenić pozytywnie projektowaną zmianę treści art. 398⁶ § 1 i 2 k.p.c.**

Błędy profesjonalnego pełnomocnika procesowego popełnione na etapie przygotowania skargi kasacyjnej nie będą bowiem dla strony przez niego reprezentowanej wywoływać skutku w postaci odrzucenia skargi, o ile zostaną „naprawione” w terminie. Profesjonalny pełnomocnik procesowy nie będzie zaś ponosił odpowiedzialności z powodu wniesienia skargi kasacyjnej dotkniętej brakami formalnymi. Należy przy tym zauważyć, że obowiązek zawiadomienia właściwego organu samorządu zawodowego, do którego należy pełnomocnik przez sąd drugiej instancji lub Sąd Najwyższy powstanie dopiero wtedy, gdy skarga kasacyjna zostanie odrzucona z powodu niespełnienia wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c. (art. 398⁶ § 4 k.p.c.).

Dotychczasowe rozwiązanie pozwalające na odrzucanie *a limine* skargi kasacyjnej, niespełniającej wymagań, o których mowa w art. 398⁴ § 1 k.p.c. jest nadmiernie rygorystycznym zwłaszcza w sytuacji, gdy sąd na podstawie treści skargi może ustalić, jakie w istocie orzeczenie zostało zaskarżone skargą i w jakim zakresie, na jakich podstawach skarga jest oparta, czy też o co skarżący w niej wnosi. Oczywiście jest, że profesjonalny pełnomocnik procesowy nie powinien pisać skarg kasacyjnych niezawierających elementów konstrukcyjnych tego środka zaskarżenia i że takiego

zachowania nie można akceptować. Przy ocenie opiniowanej zmiany przepisów kodeksu postępowania cywilnego, należy jednak mieć na uwadze przede wszystkim interes strony reprezentowanej przez takiego pełnomocnika, która nie ponosi winy w wadliwym sporządzeniu przez niego skargi kasacyjnej, a wybierając go, działa w zaufaniu do jego profesjonalizmu. Korzystanie przez stronę z pomocy profesjonalnego pełnomocnika przy wnoszeniu skargi kasacyjnej nie jest bowiem w istocie wyrazem jej woli, lecz koniecznością wynikającą z przepisów prawa wprowadzających przymus adwokacko-radcowski. W obecnym stanie prawnym to strona, w imieniu której skarga kasacyjna jest wnoszona, ponosi wszystkie konsekwencje nieprofesjonalnego działania swojego pełnomocnika. Zwracał na to uwagę także Trybunał Konstytucyjny zob. m.in. wyroki z 28 maja 2008 r., sygn. P 18/07; z 1 lipca 2008 r., sygn. SK 40/07; z 8 kwietnia 2014 r., sygn. SK 22/11.

Ponadto nie należy tracić z pola widzenia rangi spraw, w których taka skarga może być wniesiona i co się z tym wiąże prawa strony do wyczerpania wszystkich dostępnych środków zaskarżenia w celu zrealizowania prawa strony do sądu w aspekcie prawa do odpowiedniego ukształtowania procedury (sprawiedliwość proceduralna).

Reasumując, odrzucenie skargi kasacyjnej *a limine* z przyczyn niezależnych od strony, stanowi ograniczenie prawa strony do sądu i swoistą „karę” dla niej za korzystanie z pomocy profesjonalnego pełnomocnika, z którego pomocy, zgodnie z treścią art. 87¹ § 1 k.p.c., była ona zmuszona skorzystać.

Wracając do treści art. 398⁶ § 4 k.p.c., warto w mojej ocenie, rozważyć skreślenie tego przepisu. Po wejściu w życie projektowanych zmian § 1 i 2 art. 398⁶ k.p.c. powstanie pytanie o celowość utrzymania w mocy obowiązku zawiadomienia właściwego organu samorządu zawodowego, do którego należy pełnomocnik o odrzuceniu skargi kasacyjnej z powodu niespełnienia wymagań, o których mowa w art. 398⁴ § 1 k.p.c., w sytuacji gdy z punktu widzenia przepisów kodeksu postępowania cywilnego wszystkie braki formalne skarg kasacyjnych będą brakami usuwalnymi, zaś odrzucenie skargi kasacyjnej możliwe będzie jedynie w wypadku nieusunięcia tych braków w terminie.

Z uwagi na wątpliwości, jakie mogą powstać w praktyce w zakresie stosowania projektowanego przepisu do skarg kasacyjnych wniesionych przed jego wejściem w

życie, a badanych w zakresie spełnienia warunków formalnych po upływie *vacatio legis* opiniowanej ustawy, celowe by było wprowadzenie przepisu przejściowego, który regulowałby tę kwestię wprost i zapobiegł tym samym ewentualnym wątpliwościom lub rozbieżnej praktyce sądów drugiej instancji.

dr Agnieszka Laskowska-Hulisz
radca prawny